

Motion

1984/85: 1842

Karin Andersson m. fl.

Tomtebodaskolans resurscenter

Bakgrund

Den statliga specialskolan Tomtebodaskolan tillkom i slutet av 1880-talet för att ge undervisning åt landets gravt synskadade elever. Skolan byggdes för ett elevunderlag om 150–200 elever. Under 1960-talet började tankar kring en integrerad skolgång på hemorten växa fram. En allmän attitydförändring i samhället samt en växande opinion inom föräldragruppen till synskadade barn samt synskadades intresseorganisationer ledde till en mycket snabb utveckling av integrationen under 1970-talet. Elevunderlaget vid Tomtebodaskolan har därvid successivt minskat, och under pågående läsår är endast 15 elever inskrivna vid specialskolan. Detta har medfört att skolan, med skolöverstyrelsens (SÖ:s) tillstyrkande, förordat en avveckling av Tomtebodaskolans fasta skoldel fr. o. m. läsåret 1986/87. Detta förordas också av föredragande statsråd i budgetpropositionen januari 1985.

En integrerad skolsituation för synskadade barn kräver olika stödinsatser i form av anpassade läromedel, hjälpmedel, personellt stöd och framför allt utbildning av personal. Detta konstaterades också av den i slutet av 1970-talet tillsatta integrationsutredningen. Man konstaterade bl. a., att den kunskap och erfarenhet som fanns på Tomtebodaskolan måste bevaras och förmedlas ut över landet. Tomtebodaskolan borde omvandlas till ett resurscenter. Detta fastslogs av regering och riksdag år 1980 och följande princip fastställdes: att frigjorda resurser vid minskat elevunderlag vid Tomtebodas skoldel bör överföras till resurscentrets verksamhet.

Nuvarande verksamhet

Som en följd av de uppkomna behoven har resurscentrets verksamhet utvecklats mycket snabbt. Verksamheten kan kortfattat beskrivas enligt följande:

- diagnostisering, utredning och träning av såväl gravt synskadade som synsvaga förskole- och skolbarn,
- kurser för elever, föräldrar, skol- och förskolepersonal samt informationsverksamhet till andra berörda yrkeskategorier,
- material- och metodutveckling hör också till viktiga arbetsuppgifter.

Tidiga insatser

Vunna erfarenheter, samt forskning inom synområdet, pekar klart på behovet av tidiga insatser för synskadade barn och deras familjer för att skapa förutsättningar för en gynnsam utveckling. Insatserna avser såväl stimulering av eventuella synrester, som barnets totala utveckling och förmåga att inhämta kunskaper. Information och stöd till föräldrarna är därvid helt avgörande. Det har dock varit svårt att möta dessa allt starkare uttalade behov, då den vedertagna omvandlingsprincipen av resurser från skoldel till resurscenter i mycket liten utsträckning gett möjlighet till förstärkning av personal med förskoleutbildning. Centret har i dag två förstadielärartjänster.

Utvecklingsbehov

Eftersom staten i princip har haft ansvaret för stödinsatser för synskadade barn finns ej någon uppbyggd organisation av motsvarande funktioner i kommuner och landsting, vilket är fallet för många andra handikappgrupper. Tomtebodas resurscenter måste därför få utvecklas så att det kan möta de behov som finns. Stödinsatserna kan i stort sägas bestå av tre former:

A. Utredningsverksamhet:

Förskolebarn från hela landet kommer till centret under två-tre dagar för att utreda synfunktion och/eller mognadsnivå, med syfte att förbereda barnens skolstart. Genom metodisk rådgivning och hjälpmedelsutprovning redan i förskoleåren kan man skapa bättre förutsättningar för barnens skolgång. Behovet av dessa stödinsatser kan i dag inte tillfredsställas tillgodoses. En väntetid på ca ett år har uppstått.

B. Kurser:

Målsättningen är att kunna erbjuda föräldrar till synskadade barn tre kurstillfällen under förskoleåldern. Steg 1 skall ge en allmän information till föräldrarna så tidigt som möjligt efter upptäckten av synskadan hos barnet och syftar till att ge föräldrarna kunskap om konsekvenserna av nedsatt syn samt om vilka resurser som kan erbjudas. Steg 2 ger en fördjupad information till föräldrarna och är mer inriktad på det enskilda barnet. Steg 3 är en skolförberedande kurs, då föräldrarna bl. a. får lära sig punktskrift eller läs- och skrivteknik med hjälp av syntekniska hjälpmedel. Ca sex familjer tas emot samtidigt vid varje kurstillfälle, och ett mycket viktigt syfte är erfarenhetsutbytet mellan föräldrarna. Denna kursverksamhet kan i dag inte erbjudas på hemorten. Av resursskäl kan centret endast ta emot ca 50 % av de familjer som önskar komma.

C. Informationsdagar:

Den kommunala förskolepersonalen som arbetar med barnet på hemorten erbjuds fortbildning vid resurscentret. Denna fortbildning ges endast vid Tomtebodas resurscenter och är en nödvändighet för att det synskadade barnet skall få en tillfredsställande stimulans i den integrerade förskoleverksamheten. Även här är behovet större än tillgängliga resurser.

Med hänsyn till tidigare av riksdagen fastlagd princip begärde skolan i sin anslagsframställning för budgetåret 1985/86 att tre och en halv vårdartjänster som frigjorts på grund av minskat elevboende skulle ersättas med tre tjänster med förskolekompetens. SÖ ställde sig bakom detta förslag. Regeringen har emellertid endast förordat indragning av vårdartjänsterna utan att föreslå att de ersätts med pedagogtjänsterna. Vi beklagar att regeringen därmed gått från den tidigare fastlagda principen och vi föreslår att Tomtebodaskolan får sina begärda tre tjänster till sin resurscenterverksamhet.

Hemställen

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tjänster vid Tomtebodaskolans resurscenter.

Stockholm den 24 januari 1985

KARIN ANDERSSON (c)

JAN-ERIK WIKSTRÖM (fp)

SIRI HÄGGMARK (m)